

A tesztelés módozatai a középiskolában

TÁSKA ESZTER

Számos nyelvtanár vallja, hogy a tesztelés nem szerves része a nyelvtanításnak, szerintük szükséges rossz, ami egyrészt csak osztályzatok szerzésére szolgál, másrészt rendetleg időt von el a tényleges nyelvgyakorlástól.

Írásommal ennek ellenkezőjét kívánom bemutatni. Szerintem a tudásellenőrzés, a tesztelés a nyelvtanítás, a tanórai munka elengedhetetlen kelléke, mely tanárnak, diáknak egyaránt hasznos. Ha a teszt jó, akkor elegendő információt nyújt ahhoz, hogy a nyelvtanulást sikeresebbé tegye. Ha pedig elfogadjuk, hogy a teszt a tanítás egyik segédeszköze, hogy a tesztelési folyamat a tanításhoz ill. tanuláshoz kapcsolódik, akkor el kell fogadnunk azt is, hogy a legjobb tesztkészítő a gyakorló nyelvtanár. Különösen akkor, ha tisztában van azzal, hogy melyek azok az alapelvek és technikák, amelyek a tesztelést megkülönböztetik a tanulástól, illetve ha tudja, hogy milyen módon illeszthető a teszt a tanítási folyamatba.

A továbbiakban azoknak a nyelvtanároknak kívánok segítséget nyújtani, akik szakszerűsen szerkesztett, a tanítási-tanulási folyamatba jól beilleszthető, további tanítási stratégiák kialakításához jól felhasználható tesztek készítenek.

Milyen a jó teszt?

Megbízható. Vagyis pontos, igaz információkat nyújt, melyek biztosítják az értékelés pontosságát, illetve segítik a tanárt abban, hogy megtervezzék a továbblépés módosait.

Igazodik a tanár tanítási alapelveihez. Pl. ha nyelvtanítási alapelvünk kommunikatív, akkor a tesztnek is kommunikatív szemléletűnek kell lennie.

Célszerű. A teszt tartalma, formája, a tesztelés módja aszerint változik, hogy a tanár milyen célból készíti a tesztet. Pl. besoroló teszt, diagnosztikus teszt, nyelvi jártasságot mérő teszt, stb.

Értékelése hiteles. Bármelyik, objektív illetve szubjektív értékelés esetén az eredmény képet ad arról, hogy a nyelvtanuló milyen szinten bírja a nyelvet.

A teszt előkészítése.

Mielőtt hozzáfogunk a tesztkészítéshez, néhány fontos tényezőket kell figyelembe vennünk:

1. Mi a teszt célja?
2. Milyen értékelési módon választunk?
3. Melyek azok a tesztfeladatok és tesztelési technikák, amelyek igazodnak a megtanultakhoz, ugyanakkor ellenőrzésre, mérésre is alkalmasak illetve értékelhető információkat adnak.

1. Célja szerint az alábbi tesztfajtákat különböztethetjük meg:

- a) Besoroló teszt (Placement test)

- b) Diagnosztikus teszt (Diagnostic test)
- c) Tudásszintvizsgáló teszt (Achievement test)
- d) Nyelvi jártasságot vizsgáló teszt (Proficiency test)

a) Besoroló tesztet akkor készítünk, amikor a tanulni vágyókat tudásszintjükhez igazodva szelektálni, illetve csoportokba kívánjuk sorolni úgy, hogy körülbelül az azonos tudású tanulók kerüljenek egy csoportba. A szintfelmérés eredménye a besorolás mellett segít abban is, hogy a tanár megtervezze a feladatokat.

A besoroló teszt akkor jó, ha sokrétű, írásbeli és szóbeli vizsgálatot egyaránt magában foglal.

b) A *diagnosztikus teszt* egy rövidebb tanítási periódusra tekint vissza. Vizsgálja, hogy a tanulók milyen szinten sajátítottak el egy-egy anyagrészt. A jó teszt a tanulóakra épül. A jó eredmények megerősítik a tanulók, a tanárt egyaránt abban, hogy a tanulást a megkezdett módon folytathatják. A hiányok pedig út, mutatóul szolgálhatnak a további gyakorlásra, a tananyag további elmélyítéséhez.

c) A *tudásszint vizsgáló teszt* hasonlít a diagnosztikus tesztnek abban, hogy a tananyagra épül. A különbség az, hogy míg a diagnosztikus teszt rövidebb tanulási időszakra, illetve egy-egy nyelvi jelenségre koncentrál, addig ez a teszt hosszabb periódust, egész kurzusnyi tananyag elsajátítását vizsgálja. Ilyen például az érettségi feladatsor.

d) A *nyelvi jártasságot vizsgáló tesztnek* alkalmasnak kell lennie arra, hogy képet adjon arról, vajon a nyelvtanuló a jövőben képes-e nyelvtudása birtokában bizonyos követelményeknek eleget tenni, vagyis alkalmazni tudja-e tudását az élet különböző területein.

2. Értékelési szempontok szerint kétféle teszt-csoportot különböztettünk meg: objektív és szubjektív tesztek.

a) Az *objektív teszt* olyan feladatokat tartalmaz, amelyekre csak egyetlen helyes válasz adható. Javítása egyszerű és gyors. Megbízható és hiteles, az eredmények könnyen összehasonlíthatók, tanuló, tanár számára egyaránt világosak. Képes pontosan feltérképezni a nyelvtanuló tudásbeli hiányait, illetve a tanulás során elért eredményeit. A teszt összeállítása viszont nehéz, rendkívül körültekintő munkát kíván.

b) A *szubjektív teszt* a tanuló produktív, kreatív nyelvtudását méri, értékelése körülményes és hosszú, függ az értékelőtől, és sohasem mechanikus. Kevésbé hiteles, mint az objektív teszt, viszont a beszédkészséget, a szövegalkotási készséget többnyire ilyen módon lehet mérni.

Mivel az ilyen jellegű tesztelés elkerülhetetlen, a magyar osztályozási rendszerhez igazodva az alábbi értékelési rendszert alakítottam ki.

A nyelvtudást öt szinten határoztam meg:

Jeles: Good user

Jó: Competent user

Közepes: Modest user

Elégséges: Marginal user

Elégtelen: Extremely limited user

Jeles: Nyelvileg jól tud viselkedni a legkülönbözőbb beszédhelyzetekben, képes megszerezni és megadni a szükséges információt szóban és írásban egyaránt. Képes anyanyelvi tempóban előadott párbeszédet vagy folyamatos szöveget, illetve a leírtakat megérteni, és mindezt megfelelő módon reagálni. Beszédtempója megközelíti az anyanyelvi beszélőt. Nyelvtani és lexikai ismeretei pontosak, helyes intonációval, jó kiejtéssel beszél, helyesen ír.

Jó: Nyelvi viselkedése a gyakori, mindennapi beszédhelyzetekben jó, információadásába, illetve kérésre kisebb pontatlanságokkal képes. Gondolatait szóban és

írásban egyszerűbben, kevés hibával ki tudja fejezni. Nyelvtani és lexikai ismeretei alkalmanként kisebb hiányosságokat mutatnak. Beszédtempója nehezebb szövegek esetében lassúbb az anyanyelven beszélőnél.

Közepes: Nyelvi viselkedése bizonytalan. Gondolatait szóban és írásban egyaránt pontatlanul fejezi ki, mondanivalója sem mindig van. Nyelvtani illetve lexikai tévedései időnként gátolják mondanivalója érthetőségét. Beszélt vagy leírt szövegeket nem minden esetben ért meg pontosan. Beszédtempója lassú, de ez nem gátolja az érthetőséget.

Elégséges: Nagy lassan és csak segítséggel érti meg a nyelvi szituációt. Nehezen vagy félreérthetően reagál, egyre erősebb az anyanyelvi interferencia. Szókincse, nyelvtani ismeretei, kiejtése olyan gyenge, hogy a legegyszerűbb kommunikációs helyzetben is bizonytalanul viselkedik. Írásbeli megfogalmazásai homályosak, helyesírása gyenge.

Elégtelen: Segítséggel sem képes nyelvileg elfogadhatóan viselkedni. Információkérésre, illetve adásra képtelen. Sem szóban, sem írásban nem képes gondolatait érthetően kifejezni.

3. **Hagyományos és újszerű tesztelési technikák** a különböző nyelvi készségek ismeretének ellenőrzésére:

Írásban:

- Multiple-choice feladat variációk,
- Cloze tesztek
- Kiegészítéssel feladatok
- Transzformációs feladatok,
- Széttördelt és összekevert szövegrészek helyes sorrendbe helyezése,
- Összefüggő szövegből lényeges információk kiemelése,
- Írásbeli vagy szóbeli instrukciók alapján rajz, térkép, menetrend stb. készítése,
- Válaszlevelek írása,
- Történet befejezése,
- Különböző szempontok szerint irányított fogalmazások készítése

Szóban:

Lényegesnek tartom, hogy kommunikatív értékű feladatokat adjunk és a tesztelés során is betartsuk, illetve betartassuk az élő beszéd szabályait.

Vagyis:

- figyelni kell a partner mondanivalójára,
- folyamatosan reagálni kell,
- a non-verbális közlések nem maradhatnak el,
- az információk hiányát folyamatosan pótolni kell,
- a kapott információkat folyamatosan meg kell erősíteni.

Feladatok:

a) Beszélgetés párban:

- Információadás (a kérdezőnek) a mindennapi élet különböző területeiről,
- Beszélgetés olvasottakról, látottakról. Különösen életszerű a beszélgetés, ha a kérdező nem olvasta vagy látta, amiről beszélgetnek,
- Véleménycsere, kérdések, ajánlások, stb.

b) Különböző szituációkra épülő szerepjátékok

c) Csoportok beszélgetései:

- Információcsere,
- Közös vélemény kialakítása és kifejezése,
- Döntések indoklása.

A továbbiakban néhány feladatot mutatok be, melyeket kipróbáltam. A megoldásokon tanítványaim többnyire szívesen töprengtek, megfelelő előkészítés után pedig

többé-kevésbé jó eredmények születtek. A feladatok listája korántsem teljes, az összegyűjtött mintákkal inkább csak ötleteket kívántam adni kollégáimnak.

Teszt minták

Objektív értékelésű tesztek:

1. Multiple-choice teszt

Read these advertisements.

A. FOR SALE

SOFA + 2 ARMCHAIRE: dark brown leather, good condition, - 150. Telephone 3331468 (evenings)

WARDROBE AND DRESSING TABLE in good condition, - 35, Phone 4392893

PARKER KNOLL SOFA + ARMCHAIRS covered in blue material, - 110. Please telephone 3786235

B. FLATS FOR RENT

DRAIG STREET top floor flat, 1 bedroom, kitchen, bathroom, Suitable quiet student. No children or pets. Phone 3884421

C. HOLIDAYS

SNOWDONIA CAMP. An exciting summer holiday for adventurous young people aged 13-18, in the beautiful Welsh countryside. Lots of sports: cycling, rock climbing, walking, swimming, water skiing, playing tennis, hang gliding. Accommodation in tents, fresh air, good healthy food.

For details write to Gwyn Lewis, Snowdonia Camp, Llangollen.

Each of the questions below has four suggested answers. Three of the answers apply to all three texts - one to each text, while the fourth answer applies to none of the texts.

Match the answers to the texts.

Example:

What are the titles of the advertisements?

For Sale ... Lost and Found ...

Holidays ... Flats for Rent...

1. Who were the advertisements written for? teenagers ... students...

children... housewives...

2. What is offered?

free-time activities... pets...

accommodation... furniture...

3. We can read these advertisements in a

tourist magazine... student magazine...

business paper... local newspaper

4. What is the purpose of each text? To persuade people to

eat good food... buy something...

find a place to live... go to the country...

2. Cloze teszt

Fill in the gaps with ONE word each time.

Last summer I went to Edinburgh and stayed at ... hotel in the oldest part of ... city. I must say I was ... with the people there, in fact I was ... impressed I could hardly ... to leave.

But my ... adventure was on ... way home.

3. Transzformációs feladat:

Rewrite these sentences including the words in brackets. I think you should spend more time with your friends. (advise)

I don't need all this money. (so much)

I'm sure I did my homework yesterday afternoon. (remember)

I'd like to be in Athens now. (wish)

The car suddenly stopped, then it made funny noises. (start)

4. Összekevert szövegrészek helyes sorrendbe helyezése:

Rewrite the dialogue in the correct order.

M. d. h: Can I take your coat first?

Guest: Gibson.

M. d. h: Do you have a reservation?

Guest: Thank you.

M. d. h: Good evening.

Guest: Yes.

M. d. h: Come this way, please, and I'll show you to your table.

Guest: A table for three, please.

5. Írásbeli vagy szóbeli instrukciók alapján rajz, térkép stb. készítése.

Pyramid word puzzle.

You are going to draw a pyramid. There are ten squares in the pyramid. There is one letter in each square. The letters in the squares make eight words.

Draw one square at the top. Put a B in this square. Draw two squares in the second row. Put an E in the left-hand square, then an R, then a T, and a K in the right-hand square.

Now finish your word puzzle.

Szubjektív értékelésű tesztek:

1. Lényeges információ kiemelése

ROME (AP) - Angry because he was not given permanent permission to bring his small circus to suburban Rome, lion tamer Mario took to the streets - with his eight lions.

Main idea: ...

NEW YORK (AP) - Former US President Richard Nixon, considered undesirable twice by residents of two apartment blocks in Manhattan where he wanted to buy flats, has now bought a four-story house, the New York Times said yesterday.

Main idea: ...

2. Irányított fogalmazás:

"The Secret Diary of Tina Birtles aged 16"

Predict as much as you can about her story.
You've accidentally broken your neighbours' window while they are not at home. Write the note of apology you leave for them.

4. Összekevert szövegrészek helyes sorrendbe helyezése:

Rewrite the dialogue in the correct order.

M. d. h: Can I take your coat first?

Guest: Gibson.

M. d. h: Do you have a reservation?

Guest: Thank you.

M. d. h: Good evening.

Guest: Yes.

M. d. h: Come this way, please, and I'll show you to your table.

Guest: A table for three, please.

5. Írásbeli vagy szóbeli instrukciók alapján rajz, térkép stb. készítése.

Pyramid word puzzle.

You are going to draw a pyramid. There are ten squares in the pyramid. There is one letter in each square. The letters in the squares make eight words.

Draw one square at the top. Put a B in this square. Draw two squares in the second row. Put an E in the left-hand square, then an R, then a T, and a K in the right-hand square.

Now finish your word puzzle.

Szubjektív értékelésű tesztek:

1. Lényeges információ kiemelése

ROME (AP) – Angry because he was not given permanent permission to bring his small circus to suburban Rome, lion tamer Mario took to the streets – with his eight lions.

Main idea: ...

NEW YORK (AP) – Former US President Richard Nixon, considered undesirable twice by residents of two apartment blocks in Manhattan where he wanted to buy flats, has now bought a four-story house, the New York Times said yesterday.

Main idea: ...

2. Irányított fogalmazás:

"The Secret Diary of Tina Birtles aged 16"

Predict as much as you can about her story.

You've accidentally broken your neighbours' window while they are not at home. Write the note of apology you leave for them.

3. Válaszlevél írása

Look at this letter from "Penfriends". Read it carefully. Write a letter to Pat Blake and ask her to find you a penfriend.

"Penfriends"

27, Pear Tree Street

Manchester

Dear Friends,

"Penfriends" is an agency which can find an English speaking penfriend for you. This service is free. All you have to do is write a letter to me.

Tell me about yourself and your family. Tell me about the place where you live and the work that you do. If you are a student tell me about the place where you study. Tell me about your interests and hobbies – do you like sport for example?

I promise to find an English speaking penfriend for you. Why not write to me now?

Best Wishes,

Pat Blake

4. Megadott szituációra épülő szerepjáték
Holiday with a friend.

Your partner give you eight suggestions for a two week holiday. Find the one holiday that you would like to have together. Discuss your choice, give your reasons, and agree on a type of holiday you would like to share. After discussion describe the holiday you have chosen and give your reason for your choice for your reason for your choice in front of the class. You have 5 minutes for preparation.